

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna Tiskarna“ telefon št. 85.

Uspeh ljudskega štetja na Koroškem.

Iz celovške okolice, 13. marca.

Slovenci na Koroškem smo bili pripravljani, da se bo tudi letošnje ljudsko štetje izvršilo po znani metodi in z namenom, izkazati kolikor mogoče malo Slovencev ter tako falsificirati pravi narodni značaj koroške dežele. „Koroška mora biti nemška“ — v tem so jedine vse nemške frakcije, od čestilcev Schönererjevih pa do najbolj črnorumenih patriotov, s tem se strinja tudi vsa birokracija, in po tem načelu se je delalo tudi pri zadnjem ljudskem štetju.

Česar so se Slovenci bali, to se je zgodilo v polni meri. Ljudska nezavednost se je brezobrazno izkoriščala. Kakor pri prejšnjih ljudskih štetjih, je bil tudi sedaj na tisoče Slovencev upisan nemški občevalni jezik. Največkrat taki narodno nezavedni ljudje niti vprašani niso bili, kakšen je njih občevalni jezik, ampak vpisalo se jim je kar na kratko nemški občevalni jezik, zlasti tam, koder živi tudi kaj Nemcev.

Da, na svojo žalost moramo priznati, da so ponekod Slovenci sami napovedali nemški občevalni jezik. To se je zgodilo v raznih, posebno v jezikovno mešanih krajih, in storili so to ljudje, ki doma in zunaj doma skoro izključno slovenski govorijo, ki govorijo svojo slabo nemščino samo v uradih in v kaki nemški družbi v gostilni, ljudje, ki sicer niso prononcirani nemškutarji ali narodno tako nezavedni, da komaj čakajo, kdaj bi bil že konec vsem narodnostnim bojem in bi že zavladala nekdanja „Gemüthlichkeit“.

To sta glavna vzroka, da se je na štelo na Koroškem veliko manj Slovencev, kakor jih je v resnici.

Ali število Slovencev se je tudi v resnici skrčilo. Germanizacija napreduje čudovito hitro. Nemške šole so k temu jako mnogo pripomogle, mnogo so pripomogli tudi nemški uradi, največ pa smo tega sami krivi. In poleg germanizacije, ki je slovenstvu odtujila mnogo zlasti gospodarsko od Nemcev odvisnih ljudi je tudi

občni gospodarski položaj kriv, da se naše število krči.

V nekaterih okrajih, in sicer ravno v slovenskih okrajih se je namreč število prebivalstva sploh zmanjšalo. Tako se je število prebivalstva v pliberškem okraju od l. 1890. zmanjšalo za 2420 duš, v velikovškem za 844, v dohrloveskem za 308. V narodnem oziru so valed tega prizadeti ravno Slovenci, ker so ti okraji slovenski.

Slovenska stranka nima toliko moči, da bi mogla izboljšati splošni gospodarski položaj. V kolikor se krči število prebivalstva vsled gospodarskih razmer, je za to odgovorna največ država. Sami pa smo krivi hitrega napredovanja germanizacije, sami smo krivi, da tistih ni vzbuditi, ki spé v narodni nezavednosti, in sami smo krivi, da je toliko ljudi, ki so narodno mlačni.

Kaj pa se stori, da bi se obudila narodna zavednost, da bi se razvnela ljubezen do slovenstva, da bi se v plamen razpihnilo domovinsko čustvo? Poljaki na Poznanjskem nimajo šol, še zasebnih učiteljev ne smejo imeti, v cerkvi tudi ne slišijo poljske besede, zatirani so še bolj, kakor Slovenci na Koroškem, a vender jim Nemčija z vsem velikanskim državnim aparatom in z vsemi milijoni, ki jih žrtvuje, ne more prav do živega, ker so narodno zavedni.

Tudi na Koroškem bi bilo bolje, ko bi se bilo vedno tako delalo, kakor v prejšnjih letih „Mira“ in „Političnega društva“ za Slovence na Koroškem, ko bi se bilo vedno delalo na narodni podlagi za probujanje naroda. Ali to se je opustilo, čim so vajeti slovenske politike dobili v svoje kremplje Kahnovi agentje, Podgorci e tutti quanti, ki so opustili vsako delo za slovenstvo, ki so slovensko narodno misel postavili v službo mejnarodnega, Slovencev vedno skrajno sovražnega klerikalizma. Morda so mej Slovence s tem zasejali nekoliko klerikalizma — mnogo ne, to je pokazala državnozborna volitev — zadušili pa so po večini narodno zavednost, ubili slovensko narodno misel. Pa kaj je za to klerikalcem! Menijo se za to toliko, kakor zalubnik, ki se zarije v drevo in se z njegovimi življenjskimi sokli redi, če tudi drevo pogine.

Kompromis?

Iz Šoštanj, 13. marca.

Občinska volitev za trg Šoštanj je razpisana, ter določena na 28. t. m. Dosedaj imajo Slovenci že dve dobi občinski zastop v svojih rokah, ter nam županuje odlični narodnjak, g. Ivan Vošnjak, v občo zadovoljnost. — V zadnjem času začel je pa našim nemškutarjem, katerim sta na čelu Hans Woschnag in dr. Lichtenegger, greben rasti; v duhu so že videli plapolati nemško zastavo nad osvobojenim Šoštanjem, ter so že razdelili vsa dostojanstva, določili nemškega župana ter nemške svetovalce. Ko je pa ležal novi volilni imenik na pregled, povesil se jim je nos, videli so, da so pili za medvedovo kožo. Mamljive sanje o sladki zmagi pregnala je kruta resnica: Imenik kazal je, da nemškutarji ne bodo sijajno zmagali, ampak sijajno pogoreli! — „Zvite“ buče, kakor mislijo da so pa začeli modrovati. Z zmago v junaškem boju ne bo nič, kaj pa, ko bi po zvijači prevarili te bedaste Slovence, da nam dovolijo rešiti kolikor se da, ter dobiti vsaj nekaj zastopa v odboru; če smo jedenkrat notri, se že potem naprej rije, dokler nemški jež slovenske lisice po znani basni ne izpika iz njene lastnega brloga. In prišli so na resilno idejo: kompromis! Kompromis ponudimo Slovencem, pa bomo. Glejte ta zadnjič! Zdaj, ko veste, da propadete kakor ste dolgi in okrogli, zdaj kompromis! Kdaj pa so še Nemci, če in kjer so imeli, ali imajo večino, sklepali kompromis? Ne gospodje! Taki gumpci Slovenci ne bodo, da bomo pomagali sami na konja tistim, ki sami s svojo močjo ne morejo zlezti nanj.

V Ljubljani, 14. marca.

K položaju.

Državni zbor je sprejel vladno predlogo glede rekrutov ter se lotil predloga glede žganjarine in investicijske predloge. To je vesel dokaz, da je državni zbor v istini začel delati. Kakor poročajo „Narodni Listy“, boše trajalo zasedanje zbornice do 28. marca, in do velikonočnih počitnic se

doženó še zakon glede žganjarine, pristojbinske novele, glede mitnic in deklaracije nadvojvode Franca Ferdinanda. Ministrski predsednik je pozval zbornico, naj izvoli kvotno deputacijo. Iz Budimpešte poročajo, da bodo delegacije imele svoje zborovanje hkratu s kvotno deputacijo.

Zola zopet častnik častne legije.

Znano je, da je Zola s svojim pismom na francoskega predsednika izzval in povzročil ponovitev preiskave proti Dreyfusu. Radi svojega pisma je bil Zola obsojen na globo in zapor ter je bežal na Angleško, med tem pa mu je sodišče zarubilo in prodalo mnogo pohištva. A tudi iz častne legije je bil izključen. Dreyfusova aféra pa se je zaključila s tem, da je bila kompromitirana cela vrsta najvišjih francoskih častnikov, da je bil Dreyfus oproščen, oziroma amnestiran, ter da se je izrekla amnestija nad vsemi, ki so bili sodnijsko zapleteni v to aféro. Tudi Zoli se je izbrisala kazen, saj se je dognalo, da je imel prav. Zola pa amnestije noče priznati, ker ne mara sprejemati nikake milosti sodišča. Pač pa je ustavil svoje tožbe proti raznim državnim uradnikom, ker je s svojim uspehom docela zadovoljen. Pred kratkim je izdal knjigo „La vérité en marche“, to je stavek, s katerim je končal svoje usodno pismo na francoskega predsednika: „Resnica je na poti!“ — V tem svojem delu piše Zola, da je še vedno izključen iz častne legije, pa je predsednik te legije, senator Trarieux sporočil Zoli, da ni več izobčen, nego da je zopet častnik častne legije. „K temu rezultatu, ljubi Zola, vam ne bom čestital“ — piše Trarieux — „pač pa naj imenom legije izrazim svoje veselje. Neizbrisen madež bi bil v zgodovini, ako bi bili Vi, ki ste med najslavnnejšimi legionarji, izključeni iz njihovih vrst radi krasnega pogumnega čina, ki je Vašemu življenju na največjo čast!“ S tem se pač zaključuje tudi aféra Zola Dreyfus, katero so reakcionarci in klerikalci nesramno zlorabljali v svoje temne namene.

Vojna v Južni Afriki.

Iz Londona poročajo, da bo sredi aprila vojne konec. Botha hoče počakati, da

LISTEK.

Vojna v Južni Afriki.

Spisal Egon Mosche.

V. Bitka pri Colesbergu.

1. novembra se je nemški kor prostovoljcev organiziral iznova ter je odmaširal pod svojim novim poveljnikom, prejšnjim častnikom Schiela Albedyllom, kateremu sem bil tajnik, na južno mejo Oranija, v Dunkerspoort. Sredi novembra je odmarširal kontingent, v katerem je bil tudi nemški prostovoljski kor, in katerega je poveljeval general Schoenemann, v Colesberg v Kaplandiji. Brez ovir smo zasedli 40 km južno Colesberga ležeči Rendsburg in bližnje hribovje. Bilo nas je okoli 3000 mož s 4 topovi. Tudi tam so nas pustili Angleži do srede decembra docela v miru. Imeli smo prav idilsko življenje. Hodili smo na lov ter dobivali živila iz bližnjih farm. Šele 18. decembra zjutraj nas je zbudilo par strelcev iz topov. Kroglice so sfrčale preko naših glav v dolino za nami.

Formacija ondotnega terena je bila takale: Dežela, docela planotasta, je pokrita z nizko travo in grmičevjem. Drevja ni nobenega. Iz te planjave se dvigajo strmi, a ne posebno visoki hribi iz diorit-

skih skladov, za katerimi smo imeli izvrstna skrivališča. Zadeti nas ni bilo možno. Naj si so Angleži streljali še tako dobro, uspeha niso imeli.

Ko so nas Angleži nekaj časa bombardirali ter smo ustrelili parkrat nazaj, se je sovražnik umaknil. Zopet smo imeli par dni mir; ali izvedeli smo, da nas, ki smo stali v polkrogu, hoče sovražnik obiti ter priti v Colesberg za našim hrbtom. To nakano smo preprečili s tem, da smo svoje pozicije pri Rendsburgu zapustili ter 27. decembra zasedli Colesberg.

Naša pozicija je bila v obliki izboklega polkroga okoli Colesberga. Zasedli smo tudi mosta preko reke Oranje pri Norwallsportu in Philippolisu.

Že 28. decembra so prišli za nami Angleži ter streljali na nas dan na dan. Streljali so na vse, kar so videli. Kafer, ki se je upal na pregled, mula ali konj, ki se je pasel v dolini, vse se jim je zdelo vredno, da so spustili nanje 3—4 kroglice iz topa! Najneprijetnejše je bilo izpočetka hoditi po vodo. V bližini ni bilo namreč možno dobiti niti kaplje; najbližnji viri so bili v mestu, kamor je bilo možno dospeti na konju nekako v dvajsetih minutah. Dokler nismo dobili prave posode za vodo, je moral jezdit vsakdo dvakrat na dan z

dvema sodčkoma. Pozneje pa smo dobili čeber za 10 hl, s katerim smo hodili po vodo le dvakrat na dan.

Ravno nasproti vходу mesta je ležal hribeč, na katerega so postavili sovražniki maksimovski top. Vhod je bil okoli 50 korakov širok. Nanj so streljali Angleži skoraj neprestano. Jezditi je bilo treba torej ondi skozi v kalopu, in dasiravno so porabili Angleži vsak dan nad 1000 patron, niso vendar le ves čas ranili niti enega.

V mestu pa ni bilo nič posebno prijetno. Kroglice so prifrčale vsak hip, in tako se je n. pr. zgodilo, da je bilo ubito tudi neko dekletce, ki je stalo pred pošto.

Najbolj pa nas je jezilo, da so padale kroglice neprenehoma v kopališče, radi česar se nismo mogli kopati. Svoja bivališča smo si zgradili sredi hriba. Bila pa so ta bivališča čudne votline. Jaz in pobočnik sva si napravila sobico, katero je obdajalo na treh straneh skalovje, streho pa so tvorili železniški pragi („švelarji“), plčevina in vrhu vsega še plast zemlje. Pred šrapneli sva bila tu čisto varna. Notranjost pa sva opravila z ovčjimi kožami, z mizico in s klopjo, kar vse sem dobil v neki farmi. Stanovališče je bilo tako visoko, da je bilo možno v njem stati. Tako sva imela varstvo tudi pred dežjem in mrazom. Za naše

telesne potrebe je imenitno skrbel štabni kuhar Bousquete, ki je bil prej šef kuhinje v „Grand National Hotelu“ v Johannesburgu. Nedostajalo nam ni ničesar: imeli smo cele črede kostrunov, včasih tudi par volov in kozličkov, vedno svež, dober kruh, sveže mleko i. dr. „Commisariat“ — tako smo zvali svoj oskrbovalni oddelek — je pekel pečenko na ognju ali v ponvah; kruh pa so pekli v izvotljenem kupu termifov (belih mravelj), kar je bilo jako praktično. Seveda smo morali pri vseh teh opravilih vedno vsi pomagati.

Angleška infanterija nas je resno naskočila samo dvakrat, a odbili smo jo obakrat. Okoli 10. februarja (tako dolgo smo ostali namreč pri Colesbergu) pa se je sovražnik umaknil, in mi smo mu sledili, da zavzamemo svojo prejšnjo pozicijo pri Rendsburgu. Naraslo nas je bilo med tem že na 9000 mož s 8 topovi. Vrnili smo se skoraj brez ovire, samo malo prasko smo imeli, a pri tem ujeli 173 Angležev.

To pot pa nismo imeli naloge, zasesti hribovje. Nemški kor prostovoljcev je bil prideljen štabu generala Groblerja, ki je imel svoje glavno taborišče na farmi nekega Plewanna. Mi smo imeli le nalogo, hoditi na predstraže na hribe, ki so ležali pred nami.

se vrne Dewet na sever, potem šele se odloči glede mirovnih ponudb. „Daily News“ poročajo o pogajanjih med Kitchenierjem in Botho, da Anglija ne vstraja več na svoji zahtevi, da se morajo Buri podati brezpogojno. Burski vodje ne bodo izgnani. Holandci, ki so bili nistaši, izgube samo volilno pravico. Buri, katerim so požgane farme, dobé posojila. Burski republiki bodeta poslej kronski koloniji. Ali angleška vlada hoče dovoliti to izpremembo v upravi, da bo imel guverner Milner državni svet, v katerem bodo najuglednejši Buri. 13. t. m. zjutraj se je sešel nagloma angleški ministrski svet radi pogajanj z Botho. Buri so se pojavili sedaj tudi na jugu Kaplandije. Pri Sheldonu, jedva 120 km severovzhodno luke Port Elizabeth, so porušili železniško progo, pretrgali brzojavno zvezo in podrli postajno poslopje. Nato so odšli proti vshodu. Okraj Rouxville na jugu Kaplandije tudi ni prost Burov. Dewet je že prekoračil reko Vaal ter se meni združiti z Delareyem, ki je v okraju Lichtenburga. Potem pojdeti menda skupno k Bothi. Angleško vojno ministrstvo je že izdelalo načrt za reformo vojske. Ta načrt je predložil državni tajnik v vojnem ministrstvu Brodrick parlamentu. Število stalnega vojaštva se izdatno pomnoži. Angleška zbornica se je te dni bavila z generalom Colvillom, ki je pri Sannaposti in Lindleyu dokazal toliko nesposobnost, da ga je Roberts poslal domov. Vojni minister je ostro grajal nerazsodnost in nedostajanje podjetnosti Colvilla. Taki slučaji so se primerili tekom vojne z Buri že opetovano.

Dopisi.

Iz Žužemberka, 12. marca. V neki številki častitljivega „Slovenca“ se čita, da je Žužemberški „Narodov“ dopisnik „strašna surovina“. Seveda tem gospodstvu željnim klerikalcem je vsakdo ničvrednej, lažnik itd. kdor se jim brezpogojno ne klanja, in jih ne hvali ter popisuje kot ljudi brez vseh napak. Kdo pa je večji surovež, ali tisti, ki iz ljubezni in človekoljubnosti slabega duhovna javno posvari da bi se poboljšal; ali tisti, ki doprinaša velike nedostojnosti, ter mu nič ne pomaga svarilo. Ali ni g. Miha strašno surovo ravnal, ko je odrekel nekemu umrlemu starčku zvonenje brez vsakega vzroka? O čem se govorilo. Ni li surovo ravnal, ko ni pustil neke osebe, da bi se ohladila pred nezno poletno vročino, pod cerkvemim (!) kostanjem? Ni li surovo ravnal, da ga je s psokami od tam podil proč, zatrjeval, da je tu on gospodar? Nazadnje je nameril z desnico, da mu prav gorko založi, ako mu ni pokoren! Ali ni gospod Miha surovo ravnal, ko je odpovedal sedež dvema c. kr. uradnikom v cerkvi? No za danes bodi dosti g. Mihovih surovosti. Ako hočete, častitljivi „Slovenčevi“ prijatelji, naštejemo še mnogo g. Mihovih surovosti. Zdaj pa, „Slovenec“, povej, kdo je „strašna surovina!“ Odgovarjajte!

Iz Staregatrga pri Ložu, 13. marca. Neznatni a s precejšnjo glavo oblagodarjeni klerikalni načelnik krajnega šolskega sveta

čutil in radil se je široko srepčiti v „Slovenskem listu“ in „Slovenca“, naglašujoč v zadnjem, da bode še kaj povedal. Pred vsem naj tu javno pribijem, da ta dva dopisa nista sad njegovega uma, kar vsak bralcev ve in po istem umotvorni takoj duševnega očeta istega pozna, temmanje iste dopise srboritemu načelniku pripisuje, ker zunanja in notranja, to je telo in um preveč spominjata na njegovega deda „Kunstšlaserja:“ „Zajca“.

O njegovih izvanrednih talentih ni dvoma, saj so ga isti doveli do dovršitve ljudske šole z zelo dvomljivim uspehom. Ugaja mi pa pri njegovem dopisu domišljavi podpis posestnik oziroma kmet in to radi tega, ker je res samo kmet, in še ta slab, kar pričajo sosedje, da navzlic malemu posestvu (maselcu) vendar ne obdeluje kmetije umno, še manje pa pridelke pravočasno pospravi, ker mu isti na njivi segnijo.

Skritih talentov pa ima mnogo in te v obilnosti uživajo njegovi pristaši, zlasti se razvijajo v konsumu.

Skriti talent dovel ga je celo tako daleč, da je postal prodajalec v konsumski filijalki, načelnik krajnega šolskega sveta in dobil obilo družih klerikalnih častnih mest. Uverjeni smo da le radi tega gnijejo njegovi poljski pridelki, ker mu skriti talenti več neso, zlasti pa postopanje v konsumu.

Ne splača se s to osebo več pečati, vendar naj konečno to omenim, da namreč isti piš, katerega v verzih citira, da bode odnesel nasprotnike klerikalcev, se ne uresniči, nasprotno, odnesel bode liberalni piš vse kar je klerikalnega, najprej časti klerikalnemu načelniku in še več družim klerikalnim korifejem.

Ob enem odgovarjam, da se z neznančno osebo načelnikovo nočem več pečati, in na njegove neslanosti in bedarije odgovarjati, ter zaključnem z zatrdilom, da mi narodni napredni strelci smo dobri in točni strelci, in se ravnamo po vedno mladem izreku pesmi: „Naprej zastava Slava, na boj junaška kri.“ Istinič.

Od Sv. Pavla pri Preboldu, 13. marca. Poštena stvar se ne more nikdar zatreti. Lahko se sicer zadržuje nekaj časa v razvoju, a ugonobiti se ne da nikdar, zakaj resnica je hči božja, in poštenost je vzlet sam Bog v Svoje varstvo. To važno resnico se ne sme nikoli pozabiti naši klerikalci. Navzlic vsem obrekovanjem in vkljub svetlim nožem je namreč naše bralno društvo na tako trdnih nogah, kakor še ni bilo nikoli poprej.

Šteje že 170 udov, pa ne takih, ki so samo na papirju, ampak takšnih, koji so letos že vplačali blizu 300 kron udnine in prostovoljnih prispevkov. — Ker nam tisti, ki tako lepo umejo krščansko ljubezen, niso privoščili 3, reci treh izvodov naprednih listov, privoščili smo si jih sami več. Društvo ima sedaj sledeče časnike, deloma naročene, deloma pa od članov darovane: 4 „Slov. Naroda“, 7 „Domovin“, 15 „Rodoljubov“, 6 „Kmetovalcev“, 1 „Ljublj. zvon“, 2 „Zvončka“, 2 „Brivca“, 2 „Mira“, 2 „Novice“, 2 „Doljske novice“, 1 „Svetilnik“, 1 „Vrtec“, 1 „Dom

ter nas obsipala z lydditskimi bombami! Tu pa tam je zadela koga izmed nas šrapnelska kroglija. Neki naš konj je med pašnjo zašel na vrh hriba. Kroglija ga je zadela v sredo trebuha in kotalil se je, padaje od skale do skale, doli v dolino. Okoli 11. je eksplodiral šrapnel prav blizu mene. Poleg sta ležala dva moža precej nezavarovana. Enemu je šel kos kroglice pri desnem boku v telo ter prišel skozi trebuh zopet vun. Pisal se je Georg ter je bil doma iz Kolonije. Bil je takoj mrtev. Čreva so mu izstopila, — bilo ga je strašno videti. Drugemu pa je odtrgalo desno stegno. Bil je rodod Holandec ter se je pisal Van Straaten. Živel je pri polni zavesti še pol ure ter neprenehoma kričal, naj ga ustrelim. Bila je to strašna, nepozabna slika! Kmalu nato je odtrgal šrapnel nekemu Avstrijcu, imenom Iskra, obe nogi pod kolenom proč. Umril je popoldne v ambulanci.

Kakšni čuti, kakšne misli so nas navdajale sredi tega groznega bombardiranja, se ne da popisati. Treba kaj takega samo doživeti! Nihče izmed nas ni upal več, da se reši s tega malega kopja.

Do 3. ure popoldne, ko se je streljanje nehalo, so ustrelili Angleži 1027krat na nas. Ubili so nam 3 moše, 6 so jih

in svet“, 1 „Domoljub“, 1 „Slovenski gospodar“, 1 „Süddeutsche Presse“, 1 „Kikeriki“, 1 „Interessantes Blatt“, in 2 „Ta-gespošti“; društvo je tudi ud „Slovenske Matic“ in „Družbe sv. Mohora“.

Valeđ občne želje se bode moralo izdatno pomnožiti število iztisov „Rodoljuba“, „Slov. Naroda“ in „Kmetovalca“. — Vrlo vodstvo društva hoče tudi prirediti več poljudnih predavanj in veliko ljudsko veselico. — Pač čudna so pota božje previdnosti! Ali morda ne, ljubi naši nasprotniki! Veren ud društva.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 14. marca.

— Osebnosti. Poštinski asistenti so imenovani poštni vežbeniki Evgen Woi-vodich, Karol Pospichal, Viktor Dose, Oskar Sollinger in Rud. Petronio za Trst; Dušan Radivovič iz Kotora za Trst; Bogumil Šorli in Albin Železnik za Ljubljano; Lenart Lodatti za Gorico in Dominik Vallon iz Trsta za Koper.

— Žitnik in Božič. Z Notranjskega se nam piše: Zanimiv je sledeči razgovor, katerega sta imela državni poslanec (v onem času se kandidat) dr. Žitnik in premški kaplan Zega. Vršil se je v premškem farovžu, ob času volitev. Pogovor sukal se je o volitvah in med drugim prišel je na vrsto seveda tudi dr. Žitnikov protikandidat — Božič. O temu izrazil se je dr. Žitnik sledeče: „Jaz njega (Božiča) poznam natančno, (bila sta namreč 8 let sošolca) tudi spoštujem ga v vsakem oziru in priznam, da je dosti sposobnejši za državnega poslanca, ko jaz. Srečna bi bila Notranjska, in posebno pa kmetski stan, ko bi imeli njega za poslanca. Jaz se bi mu rad umaknil, a se ne — smem.“

— Notranjski kmet, zdaj pa poglej, kakega poslanca imaš! Smešno je, da mora zoper lastno voljo kandidirati in tak poslanec bode potem z dobro voljo deloval za blagor volilcev?

— Židovska taktika. Pobožni „Slovenčevi“ pristaši posnemajo vedno in povsod žide. Konsumsko gospodarstvo je urejeno po židovskem uzoru, in tudi politični boj vodijo klerikalci po židovski taktiki. Klerikalci preganjajo „Slovenski Narod“ in „Rodoljuba“, ker razkrivata pogubnost klerikalizma in trgata posameznim klerikalcem krinke z obrazov. To isto delata dunajski „Deutsches Volksblatt“ in tržaški „Avanti“ z židi, in sta vsled tega od židov in njih zaveznikov ravno tako sovražena, preganjana, bojkotirana in obrekovana, kakor „Slovenski Narod“ in „Rodoljub“ od klerikalcev. Pa kakor „Deutsches Volksblatt“ in „Avanti“ vzlic vsemu nasprotovanju nadaljujeta krepko in uspešno svoje obče-koristno delo, tako bosta tudi „Slovenski Narod“ in „Rodoljub“ slej kakor prej nadaljevala svoje.

— „Slovenski Gospodar“ pred sodiščem. Včeraj se je pred porotnim sodiščem v Mariboru začela kazenska obravnava proti bivšemu odgovornemu uredniku „Slovenskega Gospodarja“, Avg. Janši. Tožen je od drž. pravdnštva po §§ 302.

teško, 9 pa lahko ranili. Izmed konj je bilo 15 ubitih, vsi drugi pa so bili bolj ali manj ranjeni.

Ko sem ob 4. popoldne jezdil na svojem, k sreči lahkoranjenem konju nazaj k farmi, me je prosil poveljnik, katerega je tresla mrzlica, naj prevzamem komando za prihodnjo noč nad predstražami. Obljubil mi je, da me zjutraj oprosti.

Tako sem se torej okoli 8 ure zvečer po kratkem počitku vrnil s 25 možmi med silno ploho iznova na nesrečni hrib ter prebil ondi vso noč.

Ta noč je bila pač najneprijetnejša v vsem mojem življenju! Deževalo je v potokih, o spanju tik mrtvecev pa ni bilo niti govora. Zjutraj pa bi se bil pred povratkom še kmalu prekuonil preko pečin v dolino, ker sem se bil, iskaje straže, izgubil ter našel svoje ljudi šele po polurnem iskanju.

Naslednjega dne je bila nedelja, in Angleži so nas pustili na miru. Dopoldne smo torej nekoliko počivali ter pokopali svoje mrlice. Opravivši to, smo se vrnili na farmo Plewmanova, kjer nas je čakalo povelje, da se umaknemo. To se je zgodilo takoj popoldne. Tako se je izvršila druga moja bitka z Angleži.

in 308. kaz. zakona in po § 28 tiskovnega zakona. Povod tožbi je dala notica, ki jo je „Slov. Gospodar“ priobčil 14. junija l. l., in v katerem je bilo rečeno, da so Nemci užgali Gregoričovo hišo pri Ptuj, da bi preprečili ondu projektirano Slomšekovo slavnost. Pri včerajšnji obravnavi je toženi-bivši odgovorni urednik izdal pisalca dotične notice in imenoval kot avtorja duhovnika Antona Korošca, profekta na deškem semenišču v Mariboru.

— Afera laškega državnega poslanca Mauronerja. „Avanti“ in „Edinost“ sta razkrila novo afero tega ljudskega zastopnika tržaškega. Ker je mož tudi poslanec slovenske okolice tržaške, je ta zadeva tudi za nas važna. Leopold Mauroner je l. 1896, pregovoril v družbi s tržaškim magistratnim uradnikom Spengletom svojo sestrčno Ema M., naj svoje premoženje naloži pri njem. To premoženje v znesku 53000 gld. je bilo tedaj naloženo pupilarno varno v papirjih „Bodencredit“ banke. Spengle in Mauroner sta svoji sestrčni dokazovala, da papirji „Bodencredit“ banke niso varni. Dekle se je dalo toliko premotiti, da je stvar dobil v roke židovski advokat dr. Venezian, ki igra še danes veliko vlogo v Trstu. Gospod. Ema je bila proglašena za polnoletno in je podpisala pogodbo, s katero je izročila vse svoje premoženje Leopoldu Mauronerju proti obrestovanju 4 1/2% in vknjižbi na razna posestva. Mauroner je samo sodelastnik teh posestev, ki so bila že prej znatno zadolžena. Prava vrednost Mauronerjevega dela teh posestev je komaj 20000 gld., a na ta del je bila vknjižena svota 53.000 gld. Že to kaže, kakšen namen je imel Mauroner! Upoštevati je pa tudi, da ima Mauroner še neko drugo nezadolženo posestvo, na to pa ni dal ničesar vknjižiti, dasi Emino premoženje ni bilo zadosti zavarovano. Da bi sestrčno laglje prevaril, je v pogodbo postavil tudi neko posestvo, ki je občinska last (seveda se vknjižba ni izvršila) in končno se je v pogodbi zavezal, da vse z zastavljeno posestvo, ki niti 20.000 gld. niso vredne, zavaruje za 100.000 gld. To seve le radi tega, da bi Ema mislila, da je zastavljeno posestvo res toliko vredno. Zgodila se je torej čisto navadna sleparija. „Avanti“, ki je že onemogočil Piccolija, razkrinal dr. d' Angeli in razne druge korifeje tržaške iredente, si je v družbi z „Edinostjo“ pridobil veliko zaslugo tudi v tej zadevi. „Avanti“ naznanja, da bo v tej zadevi še več povedal. — Hm! Nekaj nam pri-haja na misel. Neko društvo je na me-nice kupilo hišo. Zavezalo se je, da na hišo ne pusti ničesar vknjižiti. Nekega lepega dne je pa lastnik menic izvedel, da je na hišo vknjižen znan spekulant za 10.000 gld., mej tem ko je bilo celo posestvo kupljeno nekako za 20.000 gld. No, pa za danes pustimo to stvar še v miru; morda pride ugodnejši čas, da se razkrije.

— Nemška sodba. „Steierische Schul- und Lehrer-Zeitung“ se bavi v letošnji številki z imenovanjem realnega profesorja K. Profta ravnateljem celjske gimnazije. Med drugim pravi ta list, da je nemškonaacionalno časopisje zelo veselo tega imenovanja, in neki graški list piše, da je novi ravnatelj tisti mož, ki bo celjsko gimnazijo „v vsakem oziru povzdignil“ in jo hkrati „obdržal na sedanji višini“. Za tako delo bi pa bilo treba pravega čarovnika. Tak mož pa — piše dalje „St. Sch. und L.-Ztg.“ — ravnatelj Proft ni, zakaj kot okrajni šolski nadzornik v Ljubljani ni razumel nemškega ljudskega šolstva „povzdigniti“ in tudi ne „obdržati ga na dosedanji višini“. Nemške šole ljubljanske so imele zadnji čas s svojimi nadzorniki mnogo smole. Od potresa so opravliali ta važni posel že trije nadzorniki, od katerih je pa samo jeden poznal ljudsko šolstvo s teoretiške in praktične strani. Druga dva — in k tema pripada tudi novoimenovani ravnatelj celjske gimnazije — je pa bilo ljudsko šolstvo nepoznana dežela, kakor kakemu gorenjskemu kmetu otoki tihega morja. O kakem zaupanju ali udanosti podrejenega učiteljstva še govoriti ni mogoče. Gospodje nadzorniki so hodili v posamezne razrede kot hospitantje, ker so bili za to plačani. Če jih je kdo vprašal o učnih uspehih ali o kakem metodiškem vprašanju, so seveda molčali kakor sid, ali pa so se prav pošteno blamirali, če so začeli govoriti o kaki metodiški poti, o kateri

sami niso imeli pravega pojma. Tako se eksperimentuje z ljudmi, ki so mogoče v svojem poklicu spretni kemiki in fiziki, o ljudskem šolstvu in o delu, ki to šolstvo pospešuje ali ovira, pa toliko razumejo, kakor nosorog na harpo. Zdaj je nadzorniško mesto za ta okraj zopet izpraznjeno; pa da bi mislili v kranjskem deželnem šolskem svetu na to, da bi to službo dobil edenkrat kak ljudski učitelj ali glavni učitelj, ali vsaj kak učitelj z visokošolsko omiko, ki si je pa prizadeval, seznaniti se tudi s prakso ljudske šole, tega ne verujemo. Vse drugače je pa s slovenskimi ljudskimi šolami. V teh šolah se kaže povsod veselje in napredek, zato, ker imajo te šole takega nadzornika, kateri je — če prav srednješolski učitelj — svoji nalogi popolnoma kos ter uživa zaupanje in ljubezen vsakega posameznega učitelja! Pripravljeni moramo biti, da bo imenovan nadzornikom za ljubljanske nemške šole zopet kak nemškonačionalni kemiker ali risarski učitelj ali filolog — če ne znabiti celo kak katehet! Za takega je ta služba najboljša skakalna deska — za srednješolsko ravnateljstvo. — Tako „Steierische Schul- und Lehrer Ztg.“

— Šolska mizerija v Istri. „Edinost“ poroča: Te dni se je predstavila na namestništvu v Trstu deputacija iz davčne občine Rozarske (občina Dekani) s prošnjo za ustanovitev slovenske šole v njihovi vasi. Deputacija je imela seboj vse dokaze, da je taka šola res potrebna v njih selu. To so priznali tudi gospodje, katerim se je deputacija predstavila. Ali tu je padla senca naše šolske mizerije: deputacija je čula iz ust jednega od gospodov, da bo za sedaj težko ugoditi tej prošnji, ker je tako določeno, da je v Istri vsako leto snovati le po tri šole, a da je že drugih krajev, ki prosijo za šolo!!! Ali ste čuli?! Ljudstvo je željno pouka, prosi šole, ali ne more je dobiti, ker je tako določeno. A da bo jasna vsa kričevnost tega slučaja, naj navedemo tu, da so prositelji izjavili, da imajo za zgradbo šole že pripravljenih 5000 gl. in da bi takoj začeli z zidanjem, ako bi jim oblasti obljubile za gotovo, da ustanove šole. Oni denar je bil zapustil pokojni župnik Peter Fabris. Torej je „tako določeno, da se tudi volja blagih ljudomilih pokojnikov ne more izvršiti.“

— Slovensko gledališče. V soboto, 16. t. m. nastopi v slovenskem gledališču odličen gost hrvaški umetnik gospod Bogdan pl. Vulaković, bivši prvi baritonist Graške in Zagrebške opere. Ta dan pela se bo zadnjikrat v sezoni Verdijska opera „Aida“; gosp. pl. Vulaković poje veliko baritonsko ulogo Amonasra. Letošnja gledališka sezona prekoračila je že v nedeljo 10. t. m. število gledaliških predstav lanske sezone. Lansko leto bilo je vsega skupaj 82 predstav, letos jih pa bo 87 do 89.

— Odbor ruskega kružka se je sestavil takole: Gosp. dr. L. Jenko, predsednik, gospa Julija Bartel, podpredsednica, g. K. Schweiger, tajnik, g. Fr. Smole, blagajnik, g. Fr. Govékar, knjižničar, g. Anton Trstenjak, gosp. Lav. Pahor, g. Lav. Schwentner in gospa Minka Govékar odborniki. Društvena knjižnica je v „Narodnem domu“, poučevanje v ruskem jeziku pa se vrši vsak teden dvakrat v „Mestnem domu“.

— Umrli je v Gradcu gospa Josipina Lavrenčič rojena Dekleva, soproga poselnika in podjetnika g. Fr. Lavrenčiča v Gradcu. Blagi gospej bodi zemljica lahka in prijazen spomin!

— Naklada za trgovsko in obrtno zbornico. V pokritje potrebščine trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani pobirala se bode za leto 1901. dve odstotna naklada pri onih, ki imajo volilno pravico po razmerju splošnega pridobitnega davka in glede na podjetja, ki imajo dolžnost javno polagati račun, po razmerju posebnega pridobitvenega davka, ki ga morajo plačevati.

— Gibanje prebivalstva na Kranjskem. Na Kranjskem bilo je v pretečenem letu rojenih 18.315 otrok, umrlo pa je 12.514 oseb in se je torej prebivalstvo pomnožilo za 5801 osebo. Med umrlimi bilo je 2334 oseb, ki so bile čez 70 let stare. Ponesrečilo je 193 oseb in sicer je 54 oseb utonilo, 26 oseb je umrlo vsled opeklin, 9 jih je bilo povoženih, 9 jih je ponesrečilo pri podiranju dreves, 7 jih je bilo na železnici povoženih, 6 se jih je zadušilo, 3 pa je strela ubila. Samomorov je bilo 35, ubojev

9, detomorov 7 in 1 umor; 1 oseba je bila obešana. Porok je bilo 3312.

— Parnik na Ljubljani. Gospod Fr. Kotnik na Vrhniki, ki je, kakor znano, po dolgih in težkih bojih dobil koncesijo za vožnjo s parnikom po Ljubljani, namerava svoj projekt izvršiti tekom prihodnjega meseca. Za sedaj bo vozil jeden parnik vsak dan z Vrhnike v Ljubljano in nazaj.

— Goriška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda priredi dne 17. t. m. v dvorani goriške čitalnice v prid slovenskemu šolstvu zabaven večer. Vprizori se „Sne-gulčica“ kitica osmih pevskih prizorov, vezanih med seboj z deklamacijo z vpletenimi živimi podobami. Pevske točke je prevzel blage volje v izvrševanje zbor čitalničnih pevk pod vodstvom gospoda J. Mercine.

— Jugoslovanski klub Slovenske Besede na Dunaji (I. Bräunerstrasse 7) priredi domačo zabavo v soboto 16. t. m.

— Pijan voznik. Premogarski hlapec F. Č. je bil včeraj pri vozu spet tako pijan, da ga je moral policaj odstraniti. Podil je konje po mestu, da bi se bila lahko kaka nesreča pripetila.

— Spolenom pričakal je danes zjutraj „pri rudečem križu“ na Dolenjski cesti postopač Karol Lampič, stanujoč na Illovi št. 7, delavca Franceta Sernaka in ga udaril po desni roki, da ga je poškodoval. Imel je neki tudi zaprt nož. Lampiča je policija zaprla.

— Dve zimski suknji je imel na sebi včeraj popoldne neki postopač iz Trsta. Policaj ga je prijel, in izkazalo se je, da je jedno suknjo ukradel v Trstu.

— Izgubljene reči. Na poti od Marije Terezije ceste po Bleiweisovi cesti do nove gimnazije je izgubila neka dama podolgasto zlato brožo s tremi diamanti. — Na poti od Pogačarjevega trga čez frančiškanski most do Marijinega trga je izgubila neka posestnica denarnico z jednim petakom in s 4 srebrnimi goldinarji.

— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 3. do 9. marca kaže, da je bilo novorojencev 18 (= 26 73 ‰), mrtvorojenec 1, umrlih 39 (= 56 43 ‰), mej njimi jih je umrlo za škrlatino 2, za jetiko 6, za vnetjem sopilnih organov 1, za različnimi boleznimi 28. Mej njimi je bilo tujcev 11 (= 28 8 ‰), iz zavodov 19 (= 50 ‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za škrlatino 1, za vrtico 1 oseba.

— Odlikovanje hrvatskega slikarja. Znani mojster Celestin Medović, čegar zgodovinske slike so slavne po vsem slovenskem jugu, je dobil črnogorski oficirski križ Danilovega reda.

* 1001 odvetnik in 292 koncipientov ima Dunaj. Leta 1869. je bilo na Dunaju samo 209 odvetnikov. Lani je prirastlo 34 novih odvetnikov.

* Blaten dež na Reki. Tudi na Reki so imeli v noči od 9. na 10. t. m. umazan dež, ki je oblatil hiše ter marsikomu omadeževal obraz. Reka je bila naslednjega dne polna blata.

* Sprava med Natalijo in Aleksandrom. „Magyarország“ poroča, da je srbski kralj Aleksander naprosil carja, naj ga spravi z materjo. Car je to nalogo naložil poslaniku v Parizu, ki je že bil v Biarritzu pri Nataliji. Kraljica je pripravljena na spravo, a hoče prej še posetiti carja v Peterburgu. Car jo sprejme baje tekom pomladi.

* Poslanec — morilec. Bivši poslanec Palizzolo pride v Bologni pred sodišče, ker je najel morilca Notarbartola.

* Žena je pobegnila knezu. Knezu v Monaku je pobegnila žena kneginja. Imela je ljubezensko razmerje z italijanskim skladateljem Larom, čegar opere je vprizarjala z velikimi stroški. Kneginja je sila eksaltirana in menda duševno bolna.

* Francoske dame gospej generala Cronje. Gospa Cronje je spremljala svojega soproga v vseh bojih ter šla z njim tudi prostovoljno v pregnanstvo na otok sv. Helene. Francoske dame so nabrale večjo svoto, a dala je vsaka le po jeden sou. S to svoto so kupile zlat nakit v obliki ščita, ki je 13 cm širok in 10 cm visok. V sredi je plameneče srce. Nakit je na zlati verižici.

* Ubog poslanik je izzet paša v Madridu. Ker že več mesecev ni dobil svoje plače, je svoji vladi naznanil, da svoje mesto

zapusti, ako se mu plača ne doloži v kratkem.

* Italijanski razbojnik Venturelli je bil leta 1883. na čelu razbojniške čete v hribih Avellina. Blizu ondi, v Merino del Mare je živel v svoji vili grof Fiori, ravnatelj nekega delniškega društva za izdelovanje šokolade. Imel je za ženo grofico Ambrozio, dobro in lepo žensko, katero je ljudstvo častilo kakor svetnico. Iz tega zakona se je rodila hčerka, kateri pa sta umrla oče in mati, ko je imela komaj 2 leti. Groficiin brat je postal njen varuh in upravitelj premoženja, ki je bilo vredno več milijonov. Ker pa se je hotel teh polastiti sam, je nesel deklico v gozd ter jo izročil razbojniku Venturelliju s 4000 markami vred. Venturellijeva žena je sprejela deklico za svojo ter jo ljubila in negovala prav po materinsko. Venturelli pa se je z ženo in deklico izselil v Ameriko, kjer je postal bogat. Na smrtni postelji pa je povedal grofici Armini Fiori, čegava je. Nato je grofica sporočila italijanski vladi, da ji naj izroči dedščino. Grofica je postala tako kar čez noč milionarka, njen stitje pa je moral v — ječo.

Književnost.

— Staatsgrundrügen je naslov prav interesantni brošuri, ki jo je spisal izdajatelj in glavni urednik dunajske „Reichswehr“, Gustav Davis. Brošura, ki obsega celo serijo poprej že v „Reichswehr“ izšlih člankov, v katerih se vedno duhovito ali ne tudi vedno srečno pretresajo razne aktualne zadeve iz tistega kompleksa vprašanj, ki je povzročil sedanjo avstrijsko krizo, je izšla v lastni založbi pisateljevi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 14. marca. V današnji seji poslanske zbornice je nemški radikal Berger interpeliral prezidenta, če hoče pri ministrskem predsedniku in pri naučnem ministru intervenirati zaradi propovedi, ki jih ima te dni neki pater Freund v dunajski cerkvi pri Sv. Petru, v katerih propovedih se upa napadati parlamentarne stranke, in v cerkvi celo prirejati glasovanja, če se poslušalci z njim strinjajo. Poslušalci mu tudi ploskajo, kakor v gledališču. Pri tej interpelaciji prišlo je do ostrih konfliktov mej nemškimi radikali in mej krščanskimi socialisti. Češki poslanec dr. Ryba je interpeliral prezidenta zaradi sprejemanja nemških interpelacij. Vetter je odgovoril, da ostane pri tem, kar je določil, dokler se vse stranke ne zjedinijo na drug modus. Zbornica je potem nadaljevala razpravo o investicijskih predlogih. Doslej so govorili dr. Sylvester, Kaftan in železniški minister Wittek.

Dunaj 14. marca. Ministrski predsednik Körber je imel danes daljše posvetovanje z načelniki nemških klubov. Načelniki so se izrekli za to, da se pred Veliko nočjo rešijo zakoni o kumulativnih sirotinskih blagajnah, o odpravi mitnic, o rentnem davku in o pristojbinah, izrekli so se pa proti temu, da bi se rešil zakon o žganju.

Dunaj 14. marca. V današnji seji gospodske zbornice je predsednik poročal o izročitvi zbornične adrese cesarju, na kar je bil rekrutni zakon v prvem, drugem in tretjem branju odobren.

Bruselj 14. marca. Transvaalski poslanik dr. Leyds razglaša, da je vse neresnično, kar pišejo angleški listi o tem, da se vrše pogajanja mej Kitchenijem in Botho z vednostjo prezidenta Krügerja.

London 14. marca. Ministrski svet je imel včeraj izredno sejo, na kateri se je posvetoval o mirovnih pogajanjih mej Kitchenijem in Botho.

London 14. marca. Vsa javnost pričakuje z nestrpnostjo vladnih predlog glede novega davka za pokritje stroškov južnoafričanske vojne. Sodi se, da potrebuje vlada 15 milijonov funtov šterlingov.

London 14. marca. Novojorški „Journal“ trdi, da se v kratkem snidejo v Pretoriji Kitchenier, Milner, Botha in Dewett.

London 14. marca. Jutranjim listom se poroča iz Pekina, da se je na konferenci poslanikov združenih velesil ruski

poslanik odločno uprl vsaki novi zahtevi glede kaznovanja kitajskih uradnikov, ki so krivi boksarske ustaje. Storil je to na direktno povelje iz Petrograda.

London 14. marca. Lihungčang in princ Čing sta baje naprosila Združene države ameriške, naj vplivajo, da se Rusija odpove s Kitajsko sklenjene konvencije glede Mandžurske.

London 14. marca. V Tientsinu je prišlo mej Angleži in Rusi do ostrega konflikta. Angleži so se polastili necega terena, češ, da je last železniške družbe, in začeli tam nekaj zidati. Ruski general se je uprl in ker ni nič opravil s protestom, je izjavil, da bi zgradbo z oboroženo silo preprečil, če bi imel dovolj vojaštva na razpolaganje.

Narodno gospodarstvo.

Trgovsko obrtna zadruga z neomejenim jamstvom v Gorici v prvih 3 letih delovanja.

(Dalje.)

Preidimo sedaj k delovanju in namenu zadruge same. Ista ima sama na sebi za svoje delovanje primerno jako lahko stališče, ker je priznana istina, da ni menda nikjer tako ugodnih tal za hiter razvoj gospodarskih močij, kakor na Goriškem. Mesto Gorica je obkoljena krog in krog po slovenskem življu, in je edino središče vse trgovine in obrti slovenskemu delu dežele. Italijanski trgovec živi izključno od nas. Odvzemimo mu naših odjemalcev s tem, da vsvarimo v vsaki stroki svojo trgovino, pa pridemo najdalje v desetih letih do odločilnega volilnega boja v mestno zastopstvo Goriško, katero goriški naprednjaki kljub laški bahariji nikakor ne smatrajo za „Fremdes Gebiet“ — prej pa še do uspešnega naskoka trgovske in obrtne zbornice, ki oddaja dva deželna poslance. S pridobitvijo teh dveh glasov stalo bi 12 slovenskih poslancev proti 9 italijanskim in tako bi nam bilo zagotovljeno mesto deželnega glavarja, treh deželnih odbornikov, ter absolutna večina, in sklepčnost v deželnem zboru. Imajoč pred očmi ta dejstva, ki so za Goričane naravnost eminentne važnosti, lotil se je dični deželni poslanec in odbornik dr. Henrik Tuma takrat, ko še živa duša ni mislila na to, dela organizacije trgovstva in obrtništva s tem, da je ustanovil na svojo roko „Trgovsko obrtno zadrugo“ in pa „Trgovsko obrtno društvo za Goriško“.

Šele tri leta deluje ta zadruga, a je že danes eden prvih denarnih zavodov v deželi, a brez dvoma je prvi zavod glede na jamstvo, katero daje hranilnim vlogam.

To je torej glavni in najbrže tudi edini vzrok, zakaj je zadruga skeleč trn v peti klerikalnih hujšakačev. Ti ljudje se namreč boje tega zavoda, ker bi ta v bodočnosti delal preveč dobrega narodu. Klerikalci hočejo biti namreč sami in edino oni „dobrotniki“ naroda, seveda tako, da narod najprvo izmolzejo do moga, potem mu pa, bobnajoč na svojo velikodušnost, mečejo nazaj mrvice kot milostinj, za katero naj bi seveda naš ubogi narod pel „hozano“ tonzurirani gardi, ter lizal roke tudi najbolj zamazanemu kaplanu.

Preidimo k številkam!

Prometa je bilo:

Prvo leto . . . . . K 1.029.471-62
Drugo leto . . . . . „ 1.714.055-37
Tretje leto . . . . . „ 2.114.560-04

Skupno v prvih 3 letih . K 4.858.087-04 ali blizu 5 milijonov kron. Dostavljamo, da je to čisti in faktični promet blagajne, ne pa morda promet knjigovodstva, ker ta poslednji je izdatno višji.

V tej dobi je bilo (v kronah; vinarje opuščamo).

1. vplačanih deležnih vlog . . . K 380.617
2. vpisnine . . . . . „ 11.406
3. obresti posojil . . . . . „ 92.446
4. prejeti upravni stroški . . . . „ 9.479
5. prejete hranilne vloge . . . . „ 744.555
6. vrnjena posojila . . . . . „ 360.895
7. izposojila . . . . . „ 651.218
8. prejeli od drugod naloženih . . „ 175.899

1. Dana posojila . . . . . K 1.125.073
2. izplačane hranilne vloge . . . „ 608.717
3. vrnjena posojila . . . . . „ 427.646
4. drugod naloženih . . . . . „ 180.313

Te številke so pač najjasnejši dokaz vrliga delovanja „Trgovske obrtne zadruge!“ (Konec prih.)

Zahvala.

Njegovi Prezviženosti visokorodnemu gospodu deželnemu predsedniku Viktorju baronu Keinu, kakor vsem velečenjenim damam in gospodom, ki so mi povodom mojega častnega večera podali toliko osrečujočih me dokazov naklonjenosti in simpatije, izrekam tem potom svojo najiskrenejšo, najprisrčnejšo zahvalo.

U Ljubljani, dne 14. marca 1901.

Amalija Carneri.

(552)

XLIII. izkaz o darilih za Prešernov spomenik.

Prenos . . .	25180 K 39 vin.
Narodna čitalnica v Idriji . . .	4 " "
Majzeljeva Tonica v Belicerkvi nabrala . . .	6 " 60 "
Strava Mijo v Idriji povodom neke poravnave . . .	20 " "
Neimenovani in neimenovana v Žužemberku nabrala . . .	2 " 48 "
Suhadolnikova Malči v Borovnici nabrala . . .	13 " "
Vesela družba v gostilni pri "zlatej ribi" v Ljubljani . . .	4 " "
Čitalnica na Vinici čisti dohodek veselice . . .	20 " "
Posojilnica v Trebnjem . . .	50 " "
Bojce John v Ameriki . . .	2 " 42 "
Pri Kuntu na Selu so darovali: Stefan 5 K, Čop J. 2 K, Grillec L. 1 K, Kržišnik A. 2 K skupaj . . .	10 " "
Femc Rupolf v Borovnici nabral Rakovski samci čisti dohodek plesnega venčka . . .	235 " 70 "
Streliški klub "Triglav" . . .	17 " "
dr. Zarnik Milutin v Ljubljani . . .	10 " "
G. P. L. v Ljubljani . . .	60 " "
dr. Murnik v Ljubljani . . .	10 " "
Traun J. nabral pri špehovki v svojej gostilni . . .	7 " 44 "
Maska "italijanski ribič" nabrala dne 11. februarja 1901 . . .	10 " 01 "
Vesela rakavska družba ob izletu v Planino . . .	6 " "
Odbor za prireditve veselice v prid Prešernovemu spomeniku in družbi sv. Cirila in Metoda v St. Petru na Krasu . . .	100 " "
Serjan Alfonz nabral pri izletu Triglavov v Ruše . . .	15 " 60 "
Blaž Ana, nabrala med narodno-naprednimi Mozirčani . . .	27 " 50 "
Hribar Ivan, župan prispevek za mesec februar . . .	50 " "
Skupaj . . .	25346 K 14 vin.

Dr. Josip Stare,
blagajnik.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306 m. Srednji zračni tlak 736.0 mm.

Marec	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura v °C	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24 urah
13	9. zvečer	733.0	28	sr. jzhod	dež	11.4 mm.
14	7. zjutraj 2. popol.	734.3 735.7	23 10.6	sl. svzhod del. jasno p.m. jzh. pol. oblak.		

Srednja včerajšnja temperatura 2.8°, normala: 3.1°.

Dunajska borza

dne 14. marca 1900.

Skupni državni dolg v notah . . .	98.50
Skupni državni dolg v srebru . . .	98.40
Avstrijska zlata rentna . . .	118.20
Avstrijska krona rentna 4% . . .	98.10
Ogrska zlata rentna 4% . . .	118.30
Ogrska krona rentna 4% . . .	93.20
Avstro-ogrsko bančne delnice . . .	187.50
Kreditne delnice . . .	702.75
London vista . . .	240.30
Nemški državni bankovci za 100 mark . . .	117.42 1/2
20 mark . . .	23.49
20 frankov . . .	19.08
Italijanski bankovci . . .	90.40
C. kr. cekini . . .	11.32

Gostilnica in žaga

sta na prodaj pod prav ugodnimi pogoji v Zavrtniku, 1/2 ure hoda od Litije, 1/2 ure od Šmartina, v najlepši legi.

Prostorna hiša ima v pritličju: 3 gostilniške sobe, 3 kleti, 1 kuhinjo, 3 sobe za stanovanje, 1 hlev za krave in 1 svinjak; v I. nadstropju: 7 prostornih sob za stanovanja in 3 kuhinje. Pri hiši je lep gostilniški vrt z nasajenimi kostanji, velik sočivni vrt z mnogim sadnim drevjem. V hiši je 6 strank v stanovanju.

Žaga je dobro ohranjena, poleg nje je prostor za cirkularno žago in strugarijo s transmisijo in velikim vodnim kolesom in šupa. Okolu je lastno zemljišče in polje.

V obližju je mnogo lesa, tako da ima žaga vedno dosti dela.

Kupna cena je 5500 gld., od katere je le 500 gld. plačati pri sklepu. Ostanek se lahko plačuje v letnih obrokih od doneskov najemnikov in žage.

Povpraša naj se pri lastniku Ivanu Wakonigg-u v Litiji.

Istotam se odda prav po ceni: (548-1)

1 kočija, 1 koleselj, 2 tovarna voza, 1 lepe vožne sani,

1 omara za led, 1 biljard in razno gospodarsko orodje.

Predzadnji teden!

Srečke invalidska hvala po 1 krono

Sadno drevje

sadne divjake, jagodno sadje, rožno in lepotično drevje, drevoredna drevesa, šparglove in jagodne rastline, zlahtne mladice, samo pristno imenovanih vrst priporoča najceneje in v najlepši kakovosti

Viljem Geiger

drevesnica v Eggenbergu pri Gradcu.

Ceniki brezplačno in poštne prosto. (445-3)

Vsak dan sveže velefine ima

sadne drožje

(417-9) ponuja

tovarna za spirit in drožje

v Račjem (Kranichsfeld) na Štajerskem.

Naročila naj se pošiljajo zastopniku g.

F. S. Rojnik

v Ljubljani

Pred škofijo števil. 22.

Firm. 51. Ges. II. 10/4.

Bekanntmachung.

Vom k. k. Landes- als Handelsgerichte in Laibach wurde bei der im Handelsregister für Gesellschaftsfirmer eingetragenen Actiengesellschaft:

„Illyrische-Quecksilberwerke-Gesellschaft in St. Annathal bei Neumarkt in Oberkain“

die Eintragung der Thatsache, dass mit dem laut Erlasses des k. k. Ministeriums des Innern vom 5. Februar 1901 Z. 46865 ex 1900 staatlich genehmigten Generalversammlungsbeschlusses vom 19. Dezember 1900 die Gesellschaftsstatuten im § 5 dahin abgeändert wurden, dass das Grundcapital der Gesellschaft mit 1.800.000 Kronen, zertheilt in 9000 Stück vollgezogene auf Inhaber lautende Actien à 200 K. festgesetzt wird und dieses Actiencapital über Beschluss der Generalversammlung und mit staatlicher Genehmigung durch Emission weiterer vollgezogene auf Inhaber lautender Actien à 200 K. bis zum Gesamtbetrage von 4 Millionen K. erhöht werden kann vollzogen.

K. k. Landesgericht in Laibach, Abth. III., am 7. März 1901.

(Razglas. Pri c. kr. dež. kot. trg. so-dišču v Ljubljani se je pri v. trg. registru za družabne tvrdke vpisani delniški družbi „Ilirska rudarska družba za živo srebro pri Sv. Ani poleg Tržiča na Gorenjskem“ („Illyrische Quecksilberwerke Gesellschaft in St. Annathal in Oberkain“) vpisalo dejstvo, da so se po glasom odloka c. kr. ministrstva za notranje zadeve od dne 5. febr. 1901 št. 46865 z l. 1900 državno dovoljenem sklepu obnega zbora od dne 19. decembra 1900 društvena pravila v § 5 spremenila in sicer, da se določijo glavni kapital družbe na 1.800.000 K, razdeljen v 9000 komadov polno vplačanih na ime imetelja v glasečih delnic à 200 K, ter da se ta delniški kapital po sklepu obnega zbora ter z državnim dovoljenjem z emisijo nadaljnjih polno vplačanih na ime delnic v glasečih delnic à 200 K, zviša lahko do skupnega zneska 4 milijonov kron. — C. kr. dež. sodišče v Ljubljani, odd. III. dne 7. marca 1901. (549)

Na prodaj je čevljarska delavnica v Vipavi.

Radi smrti moža prodam čevljarsko delavnico, katera je v najboljšem znanju in preskrbljena z vsem potrebnim novim orodjem in z dvema strojema. — Pogoji so jako ugodni.

Poišče se pri vdovi Ivani Kavšek v Vipavi št. 103. (540-1)

Polenovka

(Stockfisch)

po pristno kapučinem načinu namočena (388-8)

dobiva se po najnižji ceni pri

F. Mencingerju

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 44.

Ges. kr. avstrijsko državno železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. februarja 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inmost; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoludne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inmost, Bregenc, Curih, Geneva, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vane, Heb, Franzove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 10. uri po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste. — Proga v Novo mesto in Kočevje. Ob 7. uri 17 m zjutraj osonni vlak v Novo mesto, Straža-Toplice, Kočevje. — Ob 1. uri 5 m dopoludne osonni vlak v Novo mesto, Straža-Toplice, Kočevje. — Ob 6. uri 55 m zvečer osonni vlak v Novo mesto, Kočevje. — Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipskega, Prago, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plzna, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoludne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plzna, Budejovic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneva, Curiha, Bregence, Inmosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 35 m dopoludne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Ob 8. uri in 44 m zjutraj osonni vlak iz Novega mesta in Kočevja. — Ob 2. uri 32 m dopoludne osonni vlak iz Straža-Toplice, Novega mesta in Kočevja. — Ob 8. uri 48 m zvečer osonni vlak iz Straža-Toplice, Novega mesta, Kočevja. — Odhod iz Ljubljane juž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 23 m zjutraj, ob 2 uri 5 m dopoludne, ob 6. uri 50 m zvečer. — Prihod v Ljubljano juž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zvečer, ob 11. uri 5 m dopoludne, ob 6. uri 10 m zjutraj.

Malinčev sirup
lekarnarja Piccolija
v Ljubljani

se prireja kar najskrbnejše iz dišečih gorskih malinovitih jagod v srebrnem kotlu s pomočjo para, in je torej najbolj čist izdelek nepresežne kakovosti ter naj se ne zamenjava z malinovitim sokom, ki je v prodaji, in je navadno umetno prirejen, imajoč v sebi zdravju škodljive snovi in bakterije.

Steklenica z 1 kilo vsebine, pasterizovana, velja K 1.30. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 10, 20 in 40 kilogr., ter se 1 kilo zaračuna z K 1.10, 100 kilogr. = 100 kron. I. (1368-28)

Pletena steklenica s 3 kilogr. vsebine pošlje se franco po vsi avstro-ogorski monarhiji proti povzetju z K 5.30.

Gospodična

želi vstopiti v kako odvetniško pisarno. Vešča je povsem slovenskega in nemškega jezika.

Ponudbe na upravnistvo „Slov. Nar.“ pod šifro: A. D. (535-2)

Išče se

trgovski pomočnik

kot samostojen delavec za trgovino z železnino, večš slovenskega in nemškega jezika. Laščine zmožni ima prednost. Vstop takoj. (550-1)

Naslov pove upravnistvo „Slov. Nar.“

Ključar

(Schlosser) (495-3)

dobro izurjen, vsprejme se takoj v tovarni za lim (Leimfabrik).

Kulmbaško sladno pivo

daje moč in redi telo.

Dobava v steklenicah (pastirizovane) od tvrdke

Edmund Kavčič

v Ljubljani, Prešernove ulice.

Istotam: (12-60)

Glavna zaloga J. Klauer-jevega pristnega likerja Triglava iz planinskih zelišč

V gostilni „Miramar“

se dobé vsak petek različne

sveže morske ribe

okusno po italijanski šegi pripravljene kakor tudi pristno črno istrjansko vino I. vrste ter različna pristna vina.

Sprejemajo se naročila na opoludnansko in večerno hrano.

Za točno postrežbo in znano dobro kuhinjo jamči in se priporoča

Ivan Tosti

(463-3) gostilničar.

Spretni, inteligentni akviziterji

za življenjsko stroko se takoj vsprejmejo pri neki prvi avstrijski zavarovalnici s stalno plačo, dijatami in deležem na proviziji. (533-2)

Ponudbe upravnistvu „Slov. Naroda“

Največja življenjsko-zavarovalna družba na svetu

je „The Mutual“

v New-Yorku.

Ustanovljena 1842.

Čisto vzajemna.

Skupno premoženje dné 1. januvarja l. 1900:

K 1489⁶/₁₀ milijonov.

Čisti dohodek na korist zavarovancev l. 1899:

K 38,158.423.

Popolni jamčujoči kapital za zavarovanja, ki se sklepa v Avstriji, leži pri c. kr. ministerijalnem plačilnem uradu na Dunaji. (454-12)

Glavna agentura za Kranjsko:

Brata Pollak v Ljubljani.